

Sygn. akt I CK 567/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSA Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewódzkiemu Inspektoratowi Weterynarii z siedzibą w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 4 lutego 2005 r., kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 25 marca 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok w pkt I podpunkt 1/ oraz pkt II i III i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 8 grudnia 2003 r. zasądził od Skarbu Państwa - Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w K. na rzecz powoda K. J. 1233298,20 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 8.03.1994 r. Sąd ten ustalił, że w listopadzie 1991 r. w zakładzie powoda utworzono placówkę zakładową Wojewódzkiego

Inspektoratu Sanitarnego, która miała za zadanie badanie zwierząt rzeźnych i mięsa. Pomiędzy powodem, a Wojewódzkim Zakładem Weterynarii powstał spór na tle odpłatności za badanie mięsa. W marcu 1994 r. wojewódzki lekarz weterynarii polecił powodowi, aby zlecenia badania zwierząt zgłaszał na piśmie, co spotkało się z odmową powoda. Następnie została doręczona powodowi decyzja o zakazie uboju zwierząt. Na skutek odwołania powoda od tej decyzji Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej postanowieniem z dnia 21 marca 1994 r. wstrzymał natychmiastowe wykonanie decyzji o zakazie uboju, a decyzją z dnia 18 kwietnia 1994 r. uchylił decyzję o zakazie uboju i umorzył postępowanie w sprawie. Wojewódzki lekarz weterynarii przekazał w mediach komunikaty, że na rynek zostały wprowadzone przez powoda 2 tony niezbadanego mięsa. Spowodowało to utratę zaufania wśród odbiorców i klientów zakładu powoda. Utrata zaufania klientów i zła sytuacja rynkowa wymusiła konieczność zmiany profilu produkcji i rynku zbytu. Wiązało się to koniecznością znacznych inwestycji. W latach 1994-96 firma powoda miała zagrożoną płynność finansową. Z powodu zaprzestania produkcji i znacznego ograniczenia sprzedaży powód poniósł stratę w wysokości 162282,75 zł, zaś utracone korzyści za lata 1994-96 wyniosły 1071015,58 zł.

W ocenie Sadu Okręgowego bezprawna decyzja o zakazie uboju spowodowała szkodę powoda w postaci utraty zysków za marzec i kwiecień 1994 r. oraz konieczność nagłego przestawienia produkcji na produkcję konserw i sprzedaż na odległych rynkach zbytu. Następstwem tego było również obniżenie rentowności działalności i zaprzestanie obsługiwanie rat kredytowych. Roszczenie odszkodowawcze powoda zasługiwało zatem na uwzględnienie w oparciu o treść art. 417 k.c.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej zmienił częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce kwoty 1233298,20 zł zasądził na rzecz powoda 1152156,95 zł, a dalej idące powództwo oddalił.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu I instancji oraz ocenę, że treść art. 417 k.c. uzasadnia odpowiedzialność strony pozwanej co do zasady. Uznał natomiast, że uchylene rygору natychmiastowej wykonalności decyzji o zakazie uboju spowodowało, iż faktyczny okres wstrzymania uboju był krótszy, niż przyjął to Sąd Okręgowy. Uzasadniało to obniżenie odszkodowania zasądzzonego na rzecz powoda w części obejmującej szkodę rzeczywistą o kwotę 81143,37 zł.

W kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego, opartej na podstawach wymienionych w art. 393¹ punkt 1 i 2 k.p.c. strona pozwana zarzuciła naruszenie art. 362 k.c., art. 361 § 2 k.c. w związku z art. 417 k.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. i

wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo, z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z brzmieniem art. 393¹¹ k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia kasacją oraz jej podstaw. Granice te, wynikające z treści kasacji strony pozwanej, zawężają przedmiot postępowania kasacyjnego w istocie do dwóch zagadnień. Po pierwsze, co do oceny wysokości zasądzzonego odszkodowania, przy uwzględnieniu treści art. 361 § 2 k.p.c., który zdaniem skarżącej został naruszony w wyniku jego błędnej wykładni oraz dokonanej w tym zakresie oceny dowodów, w oparciu o które Sąd II instancji ustalił wysokość szkody powoda (powoływane w kasacji naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c.). Po drugie do oceny, czy powód swoim zachowaniem przyczynił się do powstania szkody, co zostało ocenione wadliwie i spowodowało naruszenie art. 362 k.c.

Przy tak sformułowanych podstawach kasacji należy zauważyć na wstępie, że treść art. 361 § 2 k.c., przewidującego zasadę pełnego odszkodowania obejmującego straty, które poniósł poszkodowany oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono, nie może być poddana wykładni w oderwaniu od brzmienia art. 361 § 1 k.c. Zasada, że zobowiązany do naprawienia szkody ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania z którego szkoda wynika oznacza bowiem także, że konstrukcja adekwatnego związku przyczynowego ma wpływ na zakres obowiązku naprawienia szkody. Na gruncie art. 361 k.c. odszkodowanie obejmuje naprawienie jedynie tego rodzaju szkody, która mieści się w granicach normalnego związku przyczynowego ze zdarzeniem, które ją wywołało. Oznacza to, że w przypadku deliktu, jako źródła szkody, prawidłowe ustalenie wysokości odszkodowania jest możliwe jedynie w wyniku stwierdzenia, jaki zakres szkody pozostaje w normalnym związku przyczynowym z działaniem sprawcy.

W ocenie Sądów obu instancji szkoda, która została wykazana przez powoda, była w całości wynikiem wadliwej decyzji o zakazie prowadzenia uboju w zakładzie powoda. Bezprawność wynikająca z wydania tej decyzji, oczywista wobec jej uchylenia, miała zatem przemawiać za zasądzeniem na rzecz powoda między innymi całego odszkodowania obejmującego utracone przez niego korzyści. Tymczasem w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, za bezsporne należy uznać, że w związku z decyzją o zakazie uboju miał miejsce także

fakt rozpowszechnienia poprzez media informacji o wprowadzeniu przez powoda na rynek mięsa nie poddanego badaniom weterynaryjnym.

Z opinii biegłego sądowego J. L., która była podstawą dla ustalenia wysokości szkody przez Sąd wynika, że biegły ten uwzględnił powyższą okoliczność, jako mającą wpływ na powstanie szkody. Ocenę tą należy podzielić. Jest bowiem oczywistym, że rozpowszechnienie informacji o wprowadzeniu niebadanego mięsa do obrotu miało wpływ na zachowanie konsumentów. Dlatego też straty powoda wynikające np. ze zwrotów skierowanych przez niego na rynek wyrobów, czy straty i utrata korzyści związane z przeniesienia zbytu na bardziej odległy rynek, należy wiązać nie z faktem wydania decyzji o zakazie uboju, lecz upowszechnieniem informacji o wprowadzeniu na rynek mięsa niebadanego weterynaryjnie.

Wadliwa była zatem ocena wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że cała szkoda wyliczona przez biegłego była wynikiem wadliwej decyzji o zakazie prowadzenia uboju w zakładzie mięsnym powoda. Jednocześnie Sąd nie dokonał takich ustaleń faktycznych i ich oceny, które pozwalałyby przyjąć, że zamieszczenie informacji o wprowadzeniu przez powoda na rynek niebadanego mięsa było bezprawnym działaniem funkcjonariusza państwowego, za które Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą. Dlatego też zasądzenie całego ustalonego odszkodowania, przy stwierdzeniu jedynie samej wadliwości decyzji o zakazie uboju, nie znajdowało uzasadnienia.

Trafna była zatem zawarta w kasacji ocena, że zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem zarówno art. 233 § 1 k.p.c., mającym istotny wpływ na wynik sprawy, jak i naruszeniem art. 361 § 2 k.c. Przemawiało to za uwzględnieniem kasacji i uchyleniem zaskarżonego wyroku w oparciu o treść art. 393¹³ k.p.c.

Bezzasadny był natomiast zarzut naruszenia art. 362 k.c. Skarżący dopatrywał się dokonania wadliwej wykładni tego przepisu w wyniku oceny Sądu, że naganne zachowanie powoda związane z odmową dokonywania płatności za badanie mięsa nie przyczyniło się do wydania wadliwej decyzji o zakazie uboju.

Sąd Apelacyjny podkreślił trafnie, że stan emocji funkcjonariusza państwowego, związany ze sposobem zachowania się strony postępowania administracyjnego nie może usprawiedliwiać wadliwości decyzji administracyjnej i stanowić okoliczności, która mogłaby zostać oceniona, jako działanie poszkodowanego przyczyniające się do powstania lub zwiększenia szkody w rozumieniu art. 362 k.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez Sąd Apelacyjny należy mieć na uwadze konieczność dokonania oceny, czy podanie do publicznej wiadomości informacji o wprowadzeniu przez powoda do obrotu niebadanego mięsa było bezprawnym działaniem funkcjonariusza państwowego i czy za to działanie strona pozwana ponosi odpowiedzialność. W przeciwnym razie wymagać będzie ustalenia, jaki zakres szkody powoda pozostaje w związku przyczynowym z samą wadliwością decyzji o zakazie prowadzenia uboju zwierząt w jego zakładzie. Ocena odpowiedzialności strony pozwanej wymagać będzie także właściwej wykładni skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK Zb.Urz. 2001, nr 8, poz. 256). Należy bowiem uwzględnić, iż stwierdzenie niezgodności określonych przepisów z treścią konstytucji wywiera skutki pozostające w związku z datą wejścia w życie konstytucji. Sąd Najwyższy zwracał już na to uwagę. Przytoczyć można przykładowo wyrok z dnia 9 października 2003 r., sygn. I CK 150/02, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że wspomniany wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma zastosowanie w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej orzeczeniem lub zarządzeniem wydanym po wyjściu w życie Konstytucji.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 393¹³ k.p.c., orzeczono jak w sentencji.